

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 485/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou PARA advokáti, s. r. o., Gagarinova 10/A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Marek Para, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 78/2020 z 25. júna 2020, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 5. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED],

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 78/2020 z 25. júna 2020, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sa na návrh matky viedlo konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva. Okresný súd rozsudkom č. k. 3 P 101/2017-2453 zo 16. novembra 2018 zveril maloletého ██████████ na čas do rozvodu manželstva do osobnej starostlivosti sťažovateľa a maloletého ██████████ zveril na tento čas do osobnej starostlivosti matky. Zároveň rozhodol o zastupovaní maloletých a spravovaní ich majetku, osobitnými výrokmi upravil styk matky a otca s maloletými, ktorí im neboli zverení do osobnej starostlivosti, a taktiež rozhodol o výživnom. Takéto rozhodnutie zodpovedalo podľa názoru okresného súdu záujmu a želaniam obidvoch maloletých detí, doterajšiemu faktickému stavu i požiadavke na stabilizáciu ich pomerov.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sa zaoberal opravnými prostriedkami oboch rodičov a nadväzne svojím rozsudkom sp. zn. 11 CoP 140/2019 z 19. novembra 2019 potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia vyhodnotil postup okresného súdu ako správny, keď prihliadal na závery znaleckého posudku znalkyne ██████████ a jej vyjadrenia na pojednávaní, a to aj napriek tomu, že znalecký posudok nebol úplný z dôvodu nemožnosti vyšetriť maloletého ██████████ a otca pre ich nespoluprácu a nerešpektovanie rozhodnutia súdu o ustanovení znalca. Zároveň poukázal na to, že otec sa so závermi znalkyne ██████████ stotožnil. Znalkyňa odporúčala striedavú osobnú starostlivosť o maloleté deti do budúcnosti s tým, že aktuálne je potrebné viesť rodičov k jej budúcej realizácii. Súkromný znalecký posudok vypracovaný znalkyňou ██████████ vyhodnotil krajský súd ako neobjektívny, pretože bol vykonaný bez účasti matky, bez posúdenia

interakcie matky s maloletým [REDAKOVANÉ], a jeho podkladom boli informácie poskytnuté otcom. Z rovnakých dôvodov neprihliadal ani na správu [REDAKOVANÉ], detskej psychiatricky, z ktorej vyplýva, že vyšetrenie maloletého [REDAKOVANÉ] bolo zrealizované bez vedomia a intervencie matky a podkladom správy boli informácie o rodinnej anamnéze poskytnuté výhradne otcom. Krajský súd neprihliadal ani na množstvo ďalších vyjadrení a dôkazov produkovaných rodičmi (medziiným aj znalecký posudok [REDAKOVANÉ], odborné vyjadrenie [REDAKOVANÉ]), vyhodnotiac ich ako neobjektívne a potvrdzujúce výrazný konflikt medzi rodičmi. Zdôraznil, že okresný súd postupoval správne pri vykonaní dokazovania, pri hodnotení dôkazov a správne vo veci rozhodol.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu, že mu súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Namietal správnosť názoru krajského súdu o neobjektívnosti ním predložených dvoch súkromných znaleckých posudkov, pričom dôvodom bolo, že sa matka nezúčastnila vyšetrenia u znalkyne a nebolo možné preskúmať interakciu maloletého [REDAKOVANÉ] s matkou. Avšak ani v prípade znaleckého dokazovania u súdom ustanovenej znalkyne nedošlo k vyšetreniu sťažovateľa a maloletého [REDAKOVANÉ] a krajský súd aj napriek tomu znalecký posudok vyhodnotil ako jediný objektívny spomedzi všetkých predložených znaleckých posudkov.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Zhrnul, že prevažnú časť dovolacích námietok sťažovateľa tvorili jeho skutkové tvrdenia, ktoré však najvyšší súd nie je oprávnený hodnotiť. Je totiž viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd (§ 442 CSP). Pritom zdôraznil, že nepredstavuje tretiu inštanciu, a preto sa dovolaním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

6. S napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a podanou ústavnou sťažnosťou usiluje o prehodnotenie záveru, ku ktorému dospel dovolací súd. Je

presvedčený, že v jeho veci neboli splnené podmienky pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, pretože postupoval v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku a dovolanie spĺňalo všetky formálne náležitosti. Odôvodnenie napadnutého uznesenia preto považuje za nedostatočné a nepreskúmateľné. Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdí, že v podanom dovolaní výslovne vymedzil dovolací dôvod a podrobne popísal v čom spočívala vada podľa § 420 písm. f) CSP. Krajský súd podľa jeho názoru nesprávne preferoval závery znaleckého posudku súdom ustanoveného znaleckého ústavu pred závermi znalcov, ktorí vypracovali súkromné znalecké posudky v súlade s § 209 ods. 2 CSP. Súdom nariadené znalecké dokazovanie však podľa neho nemožno povyšovať nad súkromné znalecké posudky predložené účastníkmi konania. Ak bol krajský súd toho názoru, že súkromné znalecké posudky sú neobjektívne, mal svoju úvahu rozvinúť tak, aby sťažovateľ pochopil, prečo nebolo možné na súkromné znalecké posudky prihliadnuť.

7. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za svojvoľné, pretože z jeho odôvodnenia nie je zrejmé, na podklade akých skutočností dospel najvyšší súd k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, a teda nie je možné jednoznačne ustáliť, akými konkrétnymi nedostatkami dovolanie sťažovateľa trpelo.

8. Na tomto základe sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd uznesením prijal jeho ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jeho práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Súčasne žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11.1 Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13.1 Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o porušení jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorú dáva do súvisu s nedostatočnosťou a nepreskúmateľnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Tvrdí, že z obsahu napadnutého uznesenia mu nie je zrejmé, aké konkrétne skutočnosti viedli najvyšší súd k odmietnutiu jeho dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, keďže dovolanie spĺňalo po formálnej stránke všetky zákonom predpísané náležitosti. Neurčitosť záverov sústredených do napadnutého uznesenia znemožňuje sťažovateľovi overiť a pochopiť správnosť uvažovania najvyššieho súdu, a preto ho považuje za nezlučiteľné s jeho právami.

16. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najskôr poukázal na závery všeobecných súdov a nadväzne uviedol právne dôvody odmietnutia dovolania. Po ich preskúmaní ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok odvolacieho súdu, ale jeho dovolanie riadne preskúmal, a keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania

nezistil, následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti dovolania a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 vyslovene umožňuje.

17. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa.

18. Keďže posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je zásadne v právomoci najvyššieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti sa úloha ústavného súdu v tejto veci obmedzila na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo nie je jeho úlohou.

19. Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ sa odvolával na existenciu vady podľa § 420 písm. f) CSP, ku ktorej malo dôjsť v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Tvrdil, že súdy niektoré z dôkazov nesprávne vyhodnotili a z výsledkov dokazovania vyvodili nesprávne skutkové závery. V tejto súvislosti najvyšší súd s poukazom na svoju početnú judikatúru (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017) uviedol, že paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Nadväzne, v súvislosti s námietkou sťažovateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia krajského súdu najvyšší súd uviedol, že obsah spisu nedáva podklad pre záver,

že by krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Práve naopak, súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení účastníkov konania a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Krajský súd sa teda podľa názoru najvyššieho súdu vysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami, ako aj s námietkami sťažovateľa.

21. Odpoveď na námietku sťažovateľa o tom, že z rozhodnutia krajského súdu sa nedozvedel, prečo vychádzal iba zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom ustanoveným súdom a nebral do úvahy ním predložené znalecké posudky, vyplýva už z odôvodnenia krajského súdu, ktorú nadväzne zhrnul i najvyšší súd (body 22 a 23 napadnutého uznesenia). Sťažovateľ tvrdil, že ani v prípade znaleckého dokazovania u súdom ustanovenej znalkyne nedošlo k jeho vyšetreniu a k vyšetreniu maloletého [REDACTED] napriek tomu krajský súd vyhodnotil znalecký posudok ako jediný objektívny. Krajský súd a nadväzne i najvyšší súd však poukázali na podstatný fakt, a to, že sťažovateľ sa so závermi súdom ustanovenej znalkyne sám stotožnil.

22. Najvyšší súd na podklade vyhodnotenia už uvedených záverov odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 447 písm. c) CSP, pričom ústavný súd nezistil v záveroch napadnutého uznesenia nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o otázke prípustnosti dovolania najvyšší súd riadne aplikoval právne normy vzťahujúce sa na právny stav sťažovateľovej veci, a jeho záver nijako nevybočuje z rámca zákonnej a ústavnej interpretácie príslušných právnych noriem. Z tohto pohľadu neobstojí námietka sťažovateľa o nedostatku riadneho zdôvodnenia odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, pretože na tomto dôvode najvyšší súd svoj záver o neprípustnosti dovolania ani nezaložil. Sťažovateľ preto v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia márne hľadá dôvody spočívajúce v prípadných formálnych nedostatkoch jeho dovolania.

23. Keďže v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

25. Ústavný súd v závere pripomína, že sťažovateľ okrem dovolania napadol rozsudok krajského súdu sp. zn. 11 CoP 140/2019 z 19. novembra 2019 aj ústavnou sťažnosťou, a to pre porušenia základného práva podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, ktorá bola uznesením ústavného súdu sp. zn. 416/2020 z 22. septembra 2020 odmietnutá a v ktorej bola sťažovateľova pozornosť upriamená aj na to, že rozhodnutie v danej veci je rozhodnutím, ktoré bude trvať len na čas do právoplatnosti rozsudku o rozvoze manželstva rodičov maloletých detí a okrem toho podlieha zmene v prípade zmeny pomerov (§ 121 Civilného mimosporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu